

Editura Universal Datsi

Carmen Stănescu
Destăinuiri

Constantin PARASCHIVESCU

Steaua magică

Spune undeva Tudor Arghezi că frumusețea „e și o decentă, o estetică, o misticitate” (*Scrieri*, vol. 28). Un dar al naturii, sigur, dar și o preocupare permanentă de a-l întreține proaspăt, strălucitor, în lupta cu timpul care așterne, ingrât, semnele vârstei și ale vieții pe față. Cât de mici. Pentru o actriță, un calvar, o dramă, uneori un apus de carieră. Dar ce ne pasă nouă, spectatorilor, care vrem să vedem pe scenă chipuri frumoase, trupuri armonioase, mișcări elegante și ținută, dacă se poate, maiestuoasă? Un simplu rid spulberă toate astea. Altfel, le asemuim cu reginele, cu minunile pe pământ (noi, bărbații), cu „steaua magică a tuturor amăgirilor”, cum scrie într-o dedicație către Carmen Stănescu poetul metaforelor epice, Fănuș Neagu. Și, zău, chiar dacă nu ne privește, cât de greu e să fii „stea magică”!

Carmen Stănescu, admisă prin concurs la Teatrul Național în 1945, scrie o carte de *Destăinuire* (publicată la editura Universal Dalsi, 2003) și nu ne spune acest lucru. Nu ne spune nici multe alte secrete ale carierei ei de succes de 58 de ani, în 240 de pagini și 62 de capitole ale sumarului. Câte roluri, de pildă, așa cu aproximație, că spectacole, chiar înșirate conștiincios într-o teatrografie în alte volume, tot nu pot da seama de numărul record al unora dintre ele, care se chemau *O femeie cu bani* de Bernard Shaw (vreo 600) sau *Comedie de modă veche* de Alexei Arbuzov (1100). Ne spune că „e greu să stai într-o vitrină o viață întregă”, că teatrul e „iubit locaș de tortură”, „gigant – care s-a simțit bine lăsându-se mângâiat, alintat, răsfățat de talentul meu”, dar cum a răzbit greul și cu ce preț l-a răsfățat nu destăinuie. Mă rog, „decentă și misticitate”, vorba lui Arghezi, dar măcar o șoptă meritam. Mai ales că, la debut, pe-atunci („o actriță mare la orizont”, scria un cronicar), virtutea asta estetică alinta multe vedete și revistele vremii lansau un concurs public în care cititorii să decidă cine era cea mai frumoasă actriță; în *Cortina*, 1940, era declarată Elvira Godeanu, urmată de Virginia Popescu, Tantzi Cocea, Marietta Deculescu și abia pe locul 8 Dina Cocea. Cel mai frumos, bineînțeles, George Vraca. Iar din 1945, Carmen Stănescu a concurat cu multe alte frumuseți la Teatrul Național, pe lângă unele dintre cele menționate, Cella Dima, Irina Răchițeanu, Agepsina Macri-Eftimiu, Maria Botta. Profesoara dumneaei, la rândul ei o frumusețe, Marioara Voiculescu, n-o mai concura, era la sfârșit de carieră și directorii ba o eliberau, ba o angajau sporadic în schemă. Tânăra Carmen Stănescu i-a fost elevă favorită.

Cele 62 de capitole nu urmează o cronologie. Nici nu e rău, pentru cine nu caută repere biografice, deoarece tot află câte ceva din relatările succinte ale impresiilor și evenimentelor cuprinse în ele. Străbătute de o mare adorație pentru grațiile cu care a înzestrat-o natura, pentru fericirea conjugală de care are parte alături de un actor frumos, la rândul lui, Damian Crășmaru („un veșnic frământat”), de armonia unei vieți trăite în bucurie, aclamațiile publicului, iubirea prietenilor, colegilor, aprecierea criticilor și, ca o perlă de tinerețe fără bătrânețe, un zvâc de vitalitate care o făcea „debordantă” în cele mai multe roluri. Ceva gen Elvira Popescu, celebră prin temperament (al cărei rol l-a și jucat în *Locomotiva* de André Roussin). Ce importanță mai are că nu ne spune mai mult despre creație? Ne spune destul despre sufletul ei generos, despre văpaia care a făcut-o să trăiască „repede”, despre vocația de a fi atrasă cu Damian de cei ce răspândesc în jur „frumosul și binele”, despre unele peripeții din turnee, incompatibilități cu ceva moravuri actuale și, făcând suma fără să deslușim vreun regret, ce altceva am mai putea pretinde de la o viață împlinită și longevivă atât de rară pentru mulți? Decât un rol nou la 78 de ani...